

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра економіки та безпеки підприємства

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

“ 20 ” лютого 2015 р.

Теорія і практика підприємництва

Робоча програма

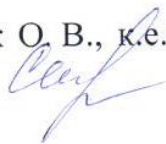
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму 6.030601 “Менеджмент”

Луцьк – 2015

Робоча програма навчальної дисципліни “Теорія і практика підприємництва” для студентів напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент”.

“02” вересня. 2015 р. – 17 с.

Розробник: Скорук О. В., к.е.н., старший викладач кафедри економіки та безпеки підприємства

Рецензент: Єлісеєва Л. В., к.е.н., доцент кафедри економіки природокористування та економічної теорії

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри економіки та безпеки підприємства

протокол № 2 від 02 . 09 .2015 р.

Завідувач кафедри: (Полінкевич О. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № 2 від 07 . 10 .2015 р.

Голова науково-методичної комісії інституту (Бегун С. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 21 . 10 .2015 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни “Теорія і практика підприємництва” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки “Менеджмент”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія та організація підприємницької діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: “Теорія і практика менеджменту”, “Економічна теорія”, “Бізнес-тренінг.

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Теоретичні основи підприємницької діяльності.
2. Підприємство в ринковому середовищі. Ресурси підприємства.
3. Організація підприємницької діяльності.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 6	0306 “Менеджмент і адміністрування”	нормативна
Модулів: 2	6.030601 “Менеджмент”	Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 3		Семестр: 1
Загальна кількість годин: 180		Лекції: 44 год.
		Практичні: 46 год.
Тижневих годин	Бакалавр	Самостійна робота: 82 год.
Аудиторних: 6 самостійної роботи: 2		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Теорія і практика підприємництва” є формування системи теоретичних і практичних знань з питань підприємницької діяльності, вмінь аналізувати проблеми та ситуації для їх оптимального розв’язання, набуття логічного підприємницького мислення для самостійних початкових дій у підприємстві.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Теорія і практика підприємництва” є вивчення сутності, форм та видів підприємницької діяльності; обґрунтування вибору організаційно-правової форми підприємництва; оволодіння сучасними методами управління підприємством та дослідження середовища його функціонування; вивчення технології створення підприємства та формування його ресурсів; оволодіння навичками складання бізнес-плану; ознайомлення із стратегіями конкурентної поведінки підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

теоретичні засади підприємництва; характеристику організаційно-правових форм підприємництва; технологію заснування власної справи; можливі варіанти підтримки розвитку підприємництва в Україні; економічну сутність, склад, структуру, класифікацію, особливості відтворення, методи нарахування амортизації, фактори формування ефективності використання основних засобів; склад, структуру і класифікацію оборотних активів; склад, структуру, класифікацію персоналу підприємства та ефективність його використання; поняття та класифікацію продукції, її вартісну оцінку, якість і конкурентоспроможність; сутність і класифікацію капітальних вкладень підприємства.

вміти:

- оцінювати вимоги ринкових відносин,
- аналізувати особливості та проблеми розвитку підприємницької діяльності в Україні;
- аналізувати структуру, динаміку, технічний стан та ефективність використання основних засобів;

- аналізувати структуру та ефективність використання оборотних активів;
- розробляти бізнес-план підприємства.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємницької діяльності.

Тема 1. Сутність та еволюція підприємництва.

Генезис теоретичних підходів до поняття підприємництва. Сутність та принципи підприємницької діяльності. Функції підприємницької діяльності та її основні цілі. Види підприємництва: виробниче, комерційне та фінансово-кредитне. Підприємництво в Україні: стан та перспективи розвитку. Права, обов'язки та відповідальність підприємця як головної фігури ринкової економіки. Підприємницька ідея та механізм її втілення.

Тема 2. Суб'єкти та організаційні форми підприємницької діяльності.

Суб'єкти підприємницької діяльності. Підприємство як організаційна структура підприємництва, його ознаки та функції. Види та організаційні форми підприємства. Господарські товариства: сутність та види. Об'єднання підприємств: поняття, види та організаційно-правові форми.

Тема 3. Державне регулювання підприємницької діяльності.

Сутність державного регулювання підприємництва. Методи державного регулювання підприємництва. Державна підтримка підприємницької діяльності. Права і обов'язки державних контролюючих щодо підприємницьких структур.

Тема 4. Нормативно-правове регулювання розвитку підприємницької діяльності.

Правова база розвитку підприємництва. Обмеження згідно із законодавством України щодо здійснення підприємництва. Ліцензування та патентування окремих видів підприємницької діяльності. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.

Тема 5. Особливі форми організації підприємництва.

Кооперативи: сутність та особливості функціонування. Селянські (фермерські) господарська. Мале підприємництво. Особливості орендної форми господарювання. Інноваційне підприємництво та венчурний бізнес. Франчайзингова форма підприємництва. Міжнародне підприємництво.

Тема 6. Етика та соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності.

Етика підприємництва, її складові. Культура підприємництва та діловий етикет. Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності.

Змістовий модуль 2. Підприємство в ринковому середовищі. Ресурси підприємства.

Тема 7. Середовище функціонування підприємства.

Сутність та характеристика складових зовнішнього середовища. Ринок як визначальна складова зовнішнього середовища. Внутрішнє середовище діяльності підприємства.

Тема 8. Необоротні та оборотні активи підприємства.

Необоротні активи: сутність та склад. Ефективність використання основних засобів. Виробнича потужність та методи її визначення. Склад та структура оборотних активів. Запаси підприємства. Ефективність використання оборотних активів.

Тема 9. Персонал підприємства та оплата праці.

Поняття та структура персоналу підприємства. Продуктивність праці. Чинники зростання продуктивності праці. Структура заробітної плати. Форми та системи оплати праці.

Тема 10. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Капітал підприємства та його види. Фінансова діяльність підприємства. Дохід та прибуток підприємства. Рентабельність підприємства. Ефективність діяльності підприємства.

Тема 11. Реструктуризація підприємства.

Банкрутство підприємств. Реструктуризація: поняття, завдання та етапи. Санація (фінансове оздоровлення) підприємств, шляхи її здійснення.

Змістовий модуль 3. Організація підприємницької діяльності.

Тема 12. Правові основи реєстрації та припинення діяльності підприємницьких структур.

Загальні умови створення підприємства. Статутний капітал: сутність та порядок формування. Державна реєстрація та статут підприємства. Припинення підприємницької діяльності.

Тема 13. Менеджмент у підприємницькій діяльності.

Сутність менеджменту та його роль у розвитку підприємництва. Загальні функції менеджменту. Принципи управління підприємством. Методи управління: сутність та види. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур.

Тема 14. Ризики у підприємницькій діяльності.

Зміст та функції підприємницького ризику. Види підприємницьких ризиків та методи їх оцінки. Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності.

Тема 15. Маркетинг у підприємницькій діяльності.

Зміст маркетингу. Особливості організації маркетингу в підприємницькій діяльності. Маркетинговий потенціал підприємства. Засоби використання маркетингу в підприємницькій діяльності.

Тема 16. Конкуренція і аналіз впливу конкуренції на підприємницьку діяльність.

Зміст та види конкуренції в системі підприємництва. Форми та методи конкурентного суперництва. Типи конкурентної поведінки. Конкурентоспроможність підприємства та підприємницька таємниця. Стратегія підприємницької діяльності.

Тема 17. Планування підприємницької діяльності.

Методологія планування підприємницької діяльності. Бізнес-план як основа створення підприємства. Зміст та принципи комерційного розрахунку. Шляхи розвитку підприємництва. Показники інтенсифікації і підвищення ефективності підприємницької діяльності.

Тема 18. Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності.

Інфраструктура ринку. Групування елементів інфраструктури ринку за виконуваними функціями.

Тема 19. Фінанси, банки та кредит. Їх роль у системі підприємництва.

Сутність фінансів суб'єктів підприємницької діяльності. Організація фінансової діяльності підприємств. Роль банків у забезпеченні функціонування підприємницьких структур. Суть та функції кредиту. Банківське кредитування: види, принципи, організація. Форми небанківського кредитування та їх характеристика.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ (Сем.)	Конс.	Сам роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
Теоретичні основи підприємницької діяльності					
Тема 1. Сутність та еволюція підприємництва	8	2	2		4
Тема 2. Суб'єкти та організаційні форми підприємницької діяльності	9	2	2	1	4
Тема 3. Державне регулювання підприємницької діяльності	8	2	2		4
Тема 4. Нормативно-правове регулювання розвитку підприємницької діяльності	8	2	2		4
Тема 5. Особливі форми організації підприємництва	11	2	4	1	4
Тема 6. Етика та соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності	8	2	2		4
Разом за змістовим модулем 1	52	12	14	2	24

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2.					
Підприємство в ринковому середовищі. Ресурси підприємства					
Тема 7. Середовище функціонування підприємства	9	2	2	1	4
Тема 8. Необоротні та оборотні активи підприємства	14	4	4	2	4
Тема 9. Персонал підприємства та оплата праці	12	4	4		4
Тема 10. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	13	4	4	1	4
Тема 11. Реструктуризація підприємства	8	2	2		4
Разом за змістовим модулем 2	56	16	16	4	20
Змістовий модуль 3.					
Організація підприємницької діяльності					
Тема 12. Правові основи реєстрації та припинення діяльності підприємницьких структур	9	2	2		5
Тема 13. Менеджмент у підприємницькій діяльності	8	2	2		4
Тема 14. Ризики у підприємницькій діяльності	11	2	2	1	6
Тема 15. Маркетинг у підприємницькій діяльності	8	2	2		4
Тема 16. Конкуренція і аналіз впливу конкуренції на підприємницьку діяльність	8	2	2		4
Тема 17. Планування підприємницької діяльності	11	2	2	1	6
Тема 18. Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності	8	2	2		4
Тема 19. Фінанси, банки та кредит. Їх роль у системі підприємництва	8	2	2		4
Разом за змістовим модулем 3	72	16	16	2	38
Усього годин	180	44	46	8	82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	2	3
1	Сутність та еволюція підприємництва	2
2	Суб'єкти та організаційні форми підприємницької діяльності	2
3	Державне регулювання підприємницької діяльності	2
4	Нормативно-правове регулювання розвитку підприємницької діяльності	2
5	Особливі форми організації підприємництва	4
6	Етика та соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності	2
7	Середовище функціонування підприємства	2
8	Необоротні та оборотні активи підприємства	4
9	Персонал підприємства та оплата праці	4
10	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	4
11	Реструктуризація підприємства	2
12	Правові основи реєстрації та припинення діяльності підприємницьких структур	2
13	Менеджмент у підприємницькій діяльності	2
14	Ризики у підприємницькій діяльності	2
15	Маркетинг у підприємницькій діяльності	2
16	Конкуренція і аналіз впливу конкуренції на підприємницьку діяльність	2
17	Планування підприємницької діяльності	2
18	Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності	2
19	Фінанси, банки та кредит. Їх роль у системі підприємництва	2
	Разом	46

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	2	3
1	Сутність та еволюція підприємництва	4
2	Суб'єкти та організаційні форми підприємницької діяльності	4
3	Державне регулювання підприємницької діяльності	4
4	Нормативно-правове регулювання розвитку підприємницької діяльності	4
5	Особливі форми організації підприємництва	4
6	Етика та соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності	4
7	Середовище функціонування підприємства	4
8	Необоротні та оборотні активи підприємства	4
9	Персонал підприємства та оплата праці	4
10	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	4
11	Реструктуризація підприємства	4
12	Правові основи реєстрації та припинення діяльності підприємницьких структур	5
13	Менеджмент у підприємницькій діяльності	4
14	Ризики у підприємницькій діяльності	6
15	Маркетинг у підприємницькій діяльності	4
16	Конкуренція і аналіз впливу конкуренції на підприємницьку діяльність	4
17	Планування підприємницької діяльності	6
18	Інфраструктурна підтримка підприємницької діяльності	4
19	Фінанси, банки та кредит. Їх роль у системі підприємництва	4
	Разом	82

7. Методи та засоби навчання

У початковому процесі застосовують: лекції, в тому числі з використанням

мультимедіапроектора та інших ТЗН; інформаційно-рецептивний, ілюстративний методи навчання та метод проблемного викладу матеріалу.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен, який складають студенти в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом.

Перелік питань до підсумкового контролю успішності навчання у формі екзамену

1. Генезис теоретичних підходів до поняття підприємництва.
2. Сутність та принципи підприємницької діяльності.
3. Функції підприємницької діяльності та її основні цілі.
4. Види підприємництва: виробниче, комерційне та фінансово-кредитне.
5. Підприємництво в Україні: стан та перспективи розвитку.
6. Права, обов'язки та відповідальність підприємця як головної фігури ринкової економіки.
7. Підприємницька ідея та механізм її втілення.
8. Суб'єкти підприємницької діяльності.
9. Підприємство як організаційна структура підприємництва, його ознаки та функції.
10. Види та організаційні форми підприємства.
11. Господарські товариства: сутність та види.
12. Об'єднання підприємств: поняття, види та організаційно-правові форми.
13. Сутність державного регулювання підприємництва.
14. Методи державного регулювання підприємництва.
15. Державна підтримка підприємницької діяльності.
16. Права і обов'язки державних контролюючих щодо підприємницьких структур.
17. .Правова база розвитку підприємництва.
18. Обмеження згідно із законодавством України щодо здійснення підприємництва.

19. Ліцензування та патентування окремих видів пілприємницької діяльності.
20. Кооперативи: сутність та особливості функціонування.
21. Селянські (фермерські) господарська.
22. Мале підприємництво.
23. Особливості орендної форми господарювання.
24. Інноваційне підприємництво та венчурний бізнес.
25. Франчайзингова форма підприємництва.
26. Етика підприємництва, її складові.
27. Культура підприємництва та діловий етикет.
28. Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності.
29. Сутність та характеристика складових зовнішнього середовища.
30. Ринок як визначальна складова зовнішнього середовища.
31. Внутрішнє середовище діяльності підприємства.
32. Необоротні активи: сутність та склад.
33. Ефективність використання основних засобів.
34. Виробнича потужність та методи її визначення.
35. Склад та структура оборотних активів.
36. Запаси підприємства.
37. Ефективність використання оборотних активів.
38. Поняття та структура персоналу підприємства.
39. Продуктивність праці. Чинники зростання продуктивності праці. С
40. Структура заробітної плати. Форми та системи оплати праці.
41. Капітал підприємства та його види.
42. Фінансова діяльність підприємства.
43. Дохід та прибуток підприємства.
44. Рентабельність підприємства.
45. Ефективність діяльності підприємства.
46. Банкрутство підприємств.
47. Реструктуризація: поняття, завдання та етапи.
48. Санація (фінансове оздоровлення) підприємств, шляхи її здійснення.

49. Загальні умови створення підприємства.
50. Статутний капітал: сутність та порядок формування.
51. Державна реєстрація та статут підприємства.
52. Припинення підприємницької діяльності.
53. Сутність менеджменту та його роль у розвитку підприємництва.
54. Загальні функції менеджменту.
55. Принципи управління підприємством.
56. Методи управління: сутність та види.
57. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур.
58. Зміст та функції підприємницького ризику. Види підприємницьких ризиків та методи їх оцінки.
59. Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності.
60. Особливості організації маркетингу в підприємницькій діяльності.
61. Маркетинговий потенціал підприємства.
62. Засоби використання маркетингу в підприємницькій діяльності.
63. Зміст та види конкуренції в системі підприємництва.
64. Форми та методи конкурентного суперництва. Типи конкурентної поведінки.
65. Конкурентоспроможність підприємства та підприємницька таємниця.
66. Бізнес-план як основа створення підприємства.
67. Інфраструктура ринку. Групування елементів інфраструктури ринку за виконуваними функціями.
68. Роль банків у забезпеченні функціонування підприємницьких структур. Суть та функції кредиту.
69. Банківське кредитування: види, принципи, організація.
70. Форми небанківського кредитування та їх характеристика.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Методи та засоби діагностики успішності навчання: поточне усне опитування;

тестові завдання; контрольні роботи; опрацювання теоретичних завдань, винесених на самостійну роботу; екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Формою організації поточного контролю знань студентів є опитування, експрес-контроль, контроль засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання.

Формою організації підсумкового контролю знань студентів є екзамен.

Підсумкову оцінку (за 100-бальною шкалою) студент може набрати двома способами: 1) з урахуванням балів, набраних за результатами модульних контрольних робіт, без складання екзамену; 2) без врахування балів за модульні контрольні роботи, але із складанням екзамену. В першому випадку підсумкова семестрова оцінка визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів за поточне опитування з відповідних тем (40 балів);
- сумарної кількості балів за модульні контрольні роботи (60 балів).

У другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 75 балів або хоче підвищити свій рейтинг – бали за модульні контрольні роботи не враховуються, семестрова оцінка визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів та поточне опитування з відповідних тем (40 балів);
- оцінки за екзамен (максимум 60 балів, з них 20 балів за кожне з двох теоретичних питань та 20 балів за виконання тестових завдань).

Таблиця 3

Поточний контроль (max = 40 балів)																			Модульний контроль (max = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1																			Модуль 2			
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3								МКР 1	МКР 2	МКР 3	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19				
2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	20	20	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
67 – 74	D	Задовільно
60 – 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

11. Список джерел

1. Господарський кодекс України №436-IV від 16.01.2013 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України “Про акціонерні товариства” №514-VI від 17.09.2008 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні” №4618-VI від 22.03.2012 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Балабанова Л. В. Маркетинг: [підруч.] / Л. В. Балабанова. – К. : Знання – Прес, 2004. – 646 с.
5. Варналій З. С. Основи підприємництва : [навч. посіб.] / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2002. – 239 с.
6. Васюренко О. В. Банківські операції : [навч. посіб.] / О. В. Васюренко. – К. : Знання, 2008. – 318 с.
7. Виноградська А. М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку : [монографія] / А. М. Виноградська. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 808 с.
8. Донець Л. І. Основи підприємництва : [навч. посіб.] / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 320 с.
9. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Донець Л. І. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 312 с.

10. Економіка підприємства : підруч. / [Й. М. Петрович, О. М. Боженко, Г. М. Захарчин та ін.] ; за ред. Й. М. Петровича. – Львів : “Новий Світ-2000”, 2004. – 680 с.
11. Економіка підприємства : підруч. / [Покропивний С. Ф. та ін.] ; за ред. С. Ф. Покропивного. – [вид. 2-е, перероб. та доп.]. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
12. Економіка підприємства : навч. посіб. / [А. В. Шегда, Т. М. Литвиненко, М. П. Нахаба та ін.]. – К. : Знання, 2005. – 432 с.
13. Економічний енциклопедичний словник / [ред.-упоряд. С. В. Мочерний]. – Т. 1. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.
14. Економічний енциклопедичний словник / [ред.-упоряд. С. В. Мочерний]. – Т. 2. – Львів : Світ, 2005. – 568 с.
15. Карлін М. І. Правові основи підприємництва : [навч. посіб.] / М. І. Карлін. – К. : Кондор, 2011. – 368 с.
16. Коваленко О. В. Підприємництва та його організаційно-правові засади : [навч. посіб.] / О. В. Коваленко. – К. : В-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 400 с.
17. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2003. – 416 с.
18. Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Машина Н. І. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 188 с.
19. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 1998. – 352 с.
20. Цигилик І.І. Основи підприємництва : [навч. посіб.] / Цигилик І.І., Криховецька З.М., Паневник Т.М.. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 224 с.